

Wetenschappelijke integriteit op het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)

Ontmoetingsdag wetenschappelijke integriteit in Vlaanderen
30 november 2016 – Paleis der Academiën, Brussel
Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit (VCWI)

Het INBO is

- ▶ een Vlaams onderzoeks- en kenniscentrum (VWI) voor
  - natuur,
  - het natuurlijk milieu (omgevingsfactoren),
  - het duurzaam beheer en gebruik ervan
- ▶ met als voornaamste taken
  - onderzoek, surveillance (monitoring)
  - kennisintegratie, beleidsinstrumenten
  - adviesverlening
- ▶ voor al wie
  - het beleid ter zake voorbereidt,
  - uitvoert of
  - erin geïnteresseerd is

Werkterrein

- ▶ Op de eerste plaats de Vlaamse overheid
  - Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)
  - Vanaf 2017: Beleidsdomein Omgeving (fusie met RWO: Ruimtelijke Ordening, Wonen en Onroerend Erfgoed)

- ▶ Maar ook
  - vragen op andere bestuursniveaus
  - informatie voor internationale rapporteringen
  - organisaties voor natuurbehoud en -beheer, bosbouw, landbouw, jacht en visserij (stakeholders)

- ▶ Deelname nationale en Europese onderzoeksnetwerken

Personeel en infrastructuur

- ▶ Vlaamse Gemeenschap: 210 personen
- ▶ Eigen Vermogen: 50 personen
  - het reguliere onderzoek versterken
  - toekomstgerichte onderzoeksstrategie i.v.m. biodiversiteit
- ▶ Vestingen
  - Hoofdzetel in Brussel
  - Geraardsbergen, Grimminge, Linkebeek
- ▶ Onderzoeksinfrastructuur
  - Laboratoria: bodem, water, genetica, microscopie, dissectie, benthos
  - Animalarium, serres, plantages, kweekvijvers voor vis en andere aquatische fauna.

Wetenschappelijke integriteit

- ▶ Opstartfase; nog geen formele procedures uitgewerkt om problemen met wetenschappelijke integriteit aan te kaarten.
- ▶ Toch al een hele weg afgelegd de voorbije jaren, op deze basis zullen we de komende jaren verder bouwen
- ▶ We hebben gewerkt aan
  - Organisatieontwikkeling
  - Processchema's, hierop geënt betere procedures
  - Bewustmaking, ondersteuning en facilitering
  - Deontologische code

Een specifieke context

- ▶ Grenswerk (boundary work / boundary research)
  - Op de grens tussen wetenschappelijk onderzoek en beleid
    - Vertalen wetenschappelijke inzichten in beleidsaanbevelingen
    - Meewerken aan beleidsvoorbereidend onderzoek
    - Decretale rol evaluatie natuurbeleid (vb. natuurrapport)
  - In principe: eenvoudig
    - uitgangspunt = beleidsvragen
    - aanpak en methode = wetenschappelijk
  - In de praktijk: soms een lastige evenwichtsoefening

Specifieke aandachtspunten

► Hoe omgaan met

- Intrinsieke onzekerheid wetenschappelijke resultaten, soms tegenstrijdigheden, kennislacunes
- soms te beperkte tijdshorizon waarbinnen antwoord gewenst ; te weinig bezinktijd voor uitgerijpt standpunt.
- verschillen in uitgangspunten, visie, waarden; belangen bij de klant (beleid, belanghebbenden, ...)
- sterke persoonlijke betrokkenheid van het INBO-personeel bij de onderzoeksmaterie

Aanpak vanuit drie invalshoeken

- ▶ **Aandacht voor waarden: bewustmaking / draagvlak creëren**
  - Objectiviteit, neutraliteit, onafhankelijkheid, ...
  - Transparantie, reproduceerbaarheid, open onderzoek, ...
  - Procedures volgen belangrijk, implementatie QA/QC
- ▶ **Werken aan interpersoonlijke competenties en attitudes**
  - Inzicht in rol als wetenschapper in beleidscontext
  - Hoe communicatie wetenschappelijke onzekerheden?
  - Hoe omgaan met een conflictsituatie? Hoe dialoog aangaan?
- ▶ **Knowhow ontwikkelen (technische competenties)**
  - Ontwikkeling beleidsinstrumenten (standaardiseren)
  - Technieken kennissynthese (systematische review, ...)
  - Zorgvuldige gegevensverwerking met “messy data”

Vb. 1 – aandacht voor waarden

Deontologische code

- ▶ De Vlaamse overheid werkt aan de uitbouw van een geïntegreerd en gecoördineerd integriteitsbeleid
- ▶ Hieruit afgeleid **een deontologische code** met specifieke aandachtspunten voor het INBO-personeel; vb.
  - veel mensen zijn lid van een natuurvereniging
  - betrokkenheid is op zich een positieve houding
  - maar vergt wel een zekere zorgvuldigheid ten aanzien van neutraliteit, objectiviteit en onafhankelijkheid
- ▶ Code = onderdeel “Welcome pack” nieuwe collega’s.

Vb. 2 – interpersoonlijke competenties

Natuurrapport & adviesverlening

- ▶ Natuurrapport (NARA): **ontwerp in overleg met beleid en maatschappij**
  - Cijfers voor het beleid: indicatoren (jaarlijks), toestand- en trend (T), beleidsevaluatie (BE), toekomstverkenning (S)
  - Procedure: uitgebreide lectorenronde, intensief overleg met beleidsmakers en stakeholders
- ▶ Adviesverlening: **heldere procedure en rollenverdeling**
  - Wetenschappers (domeinspecialisten) schrijven advies
  - Team van adviescoördinatoren faciliteert m.b.t. kwaliteitsborging (leesbaarheid en objectiviteit), archivering en ontsluiting
  - Adviescoördinatoren steekproefsgewijze review INBO-onderzoeksrapporten

Vb. 3 – technische competenties

Wetenschapsondersteuning (WO)

- ▶ Leidraad ontwerp **beleidsgerichte** meetnetten
  - Overheid meer op maat gestructureerde gegevens aanreiken
- ▶ Accreditatie gegevensinzameling
  - Heel ver gevorderd voor labo
  - Veel lastiger voor het veldwerk (natuurterreinen)
- ▶ Lessenreeks statistiek en wetenschappelijk publiceren
  - niet alleen analysetechnieken (niet onbelangrijk)
  - maar ook veel aandacht voor onderliggende principes (**studieopzet**)
- ▶ Start “**reproduceerbaar onderzoek**”
  - Eigenlijk “reproduceerbare analyse en transparant onderzoek”
  - Toch moet je ergens beginnen; goede start
- ▶ Nieuwe WO-dienst: open data en open onderzoek
  - **Data papers**: publicatie gegevens
  - Doordachte ontsluiting inventarisatiegegevens